

(המשך מעמוד 27)
דניאל רוזוליו: האם אלה כללים שרק חברי הכנסת פעיל רוצה? האם צה"ל אינו רוצה?
מאיר פעיל: מאין אתה יודע איזה כללים אני למדתי את החיילים?
היו"ר אברמוביץ: חברי הכנסת פעיל, אני קורא אותך היום לסדר בפועל הראשונה.

מאיר פעיל: —
אתן ליבני: אני רק טוען שאי אפשר להגיד כבר לאותו מיספר חיילים, שנפלו (באותו כפר) ולא כשהיו נוהלי מילחמה בין לאומיים, נתנו להם להתקרב בידיים מורמות ורצחו אותם — אי אפשר להגיד שהם בסדר, שהם פעלו בטוהר הנשק, כי הם כבר לא שומעים את זה.
אורי אבנרי: הנימוק הזה בא להצדיק הריגת שבוים?
אתן ליבני: ואני לא עומד על פרשת אותו קצין צנחנים, שיש לו עבר קרבי מזוהר, וגם הרמטכ"ל צריך להתחשב בו, כאשר זו מישפחה שנתנה עוד שני בנים לצנחנים.

מאיר פעיל: והמישפחה של החברה של הקצין.
אתן ליבני: יעבור הרבה זמן עד שאפשר יהיה לתקן את הנזק הזה (שנגרם עליידי פעולתנו).
אורי אבנרי: עד היום לא תוקן הנזק של דיר"אסין. גם אתם לא השתניתם. נשאר אתם האנשים.
מיכאל דקל: גם אתה נשארת אותו האיש. תחבייש לך!
הי"ר שטרן: התביישו לכם, זו עליית שווא! (אגב, אלה הם הדברים הראשונים שהשמיע ח"כ חדש זה בכנסת.)
אורי אבנרי: באמת, בושא וחרפה.
מיכאל דקל: אתה משרת טוב של אש"ף. לא רק של אש"ף, של כל שונאי ישראל.

כל יפיי הנפש

דבריו של ליבני גרמו למבוכה בקרב כמה מחבריו. לאחר מכן אמר לי אחד הליברלים בליכוד, ח"כ גוסטאב בדיאן, כי היה נמנע מהצבעה לאות מחאה, אילו היה הדבר ניתן.
 גם אנשי המערך החליטו. קודם לכן החליטו להימנע מהצבעה — כי לא יכלו לפשר בין ח"כ יוסי שריד וח"כ עמוס דרר. עתה, כשהם פוזלים שוב לשליטון, איבדו אנשי המערך כל רוחיקרב (שבה לא התברכו גם בלאו הכי). גם סיעת ש"י נמנעה.
 דני רוזוליו, דובר המערך, ניסה להסביר עמדה שאינה ניתנת להסברה מבחינה מוסרית.
דניאל רוזוליו: אני מוכרח להודות שקשה לי מאד לדבר ולומר את דברי אחרי דובר הליכוד, חבר הכנסת ליבני, ולו היה זמן הייתי מבקש התייעצות נוספת של סיעתי לשקול את עמדתנו בנושא האי"אסין.
אמנון רובינשטיין: ממש מזעזע, דברים מזעזעים ממש.
אתן ליבני: לא מוצא חן בעיני יפיי הנפש, מה אני יכול לעשות?

שמואל מולירדאנו: זה לא עניין של יפיי הנפש.
מאיר פעיל: חברי הכנסת ליבני, יפיי הנפש הלכו הם תמצית האנשים הטובים הנמצאים כיום במדינה הזאת.
שמואל מולירדאנו: ראית איזה תשובה מצויינת נתן שר הביטחון?
דניאל רוזוליו: חברי הכנסת, לא נצטרף לאיי האמון שהובע עליידי של"י, משום שלדעתנו לא ניתן לברר סוגיה זו מעל במת הכנסת...

מניית יסוד בצה"ל

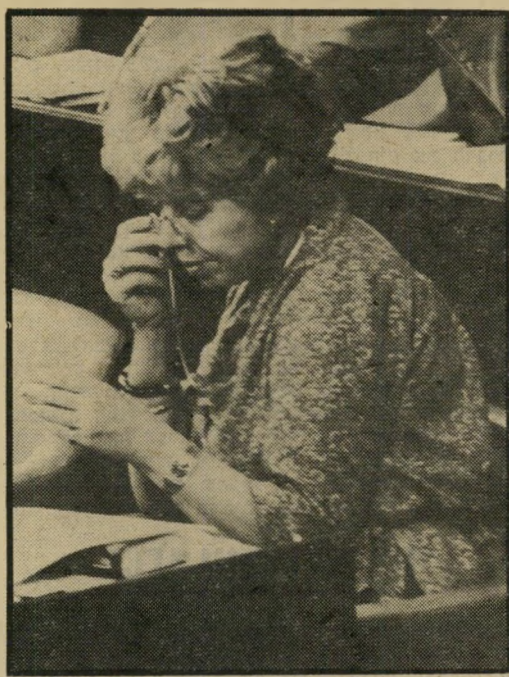
אשר הגיע תורי למסור הודעה מטעם סיעתנו (למעשה אין הבדל בין "הודעה" ובין נאום סתם), ניסיתי להעלות את העניין מעל לפולמוס המפילגתי. ואכן, תחילה הקשיבו בשקט ולא שיטעו את דברי:
אורי אבנרי: הנושא הזה היה צריך לאחד את הכנסת מקיר אל קיר. דעות יוניות אל נציות, דתיות או חילוניות — מה להן ולעיקרון טוהר הנשק של צבא ההגנה לישראל?
 יש בבית הזה עשרות אנשים, שיש להם מניית יסוד בצבא ההגנה לישראל. אני אחד מהם. בשבילנו הצבא אינו גוף זר. זה לא, הם אנחנו. הצבא זה, אנחנו. אנחנו הקמנו אותו. בדמנו, פשוטו כמשמעו. וכאשר קורים בצה"ל דברים הפוגעים בערכי היסוד שעמדו לנגד עינינו בימים ההם, אנחנו חייבים להתקומם נגדם, להתייעצות ולפעול למניעתם.

אני גאה על כך שסיעת שלי נטלה לידה את היוזמה ושלא קדמו לה — לצערי — סיעות אחרות. נטלנו את היוזמה לידנו, כדי להביא את העניין לפני כנסת ישראל, מפני שהיה זה דבר איום ונורא אילו בית המחוקקים של מדינת ישראל, מדינת היהודים, היה עובר בשתיקה על המעשה הזה.
 כל חייל קרבי מתעב פושעי מילחמה ופושעי מילחמה. כל חייל קרבי אמיתי מתקומם נגד מעשים המכתימים את היחידה שלו וצה"ל בכלל.
 שמעתי בדיווח את דבריו של שר הביטחון. הם היו דברים מכובדים. אני מכבד אותם, את רוחם, אך כי לא את המסקנות שלהם. כך מדבר חייל קרבי, צר לי שבשם סיעתי הליכוד בכלל, וחטיבת חירות בפרט, הושמעו מעל במה זו דברים נוראים. ראש-הממשלה, מר בני, עמד לפני ימים אחדים על דוכן זה ואמר: אנחנו לוחמים באויב, אבל כאשר חייל מרים את ידו, אסור לירות בו.

גאולה כהן: המחבלים שם הרימו את ידיהם עם נשק, כי רצו לירות בו.
הי"ר נגאס: את לא מכירה את העובדות.
גאולה כהן: זו מילחמה נגד מחבלים, ולא נגד חיילים.

אורי אבנרי: חברת הכנסת כהן, כל חייל שהיה בקרב יודע שיש מיקרים כשצבא מולו חייל או אורח המרים ידיו, והפיתוי הוא לירות בו, מתוך חשש, מתוך פחד, שמא החייל הוא מנסה להערים עליו, וקורים דברים כאלה בכל המילחמות. אבל אסור לחייל לירות במיקרה כזה. הוא מקבל על עצמו את הסיכון. חינכנו חיילים לקבל על עצמם את הסיכון הזה. חייל טוב, חייל קרבי, חייל אמיתי, לא ייכנע לפיתוי. יש הרבה פיתויים בשדה הקרב, ובצבא הגון מחנכים חיילים לעמוד מול הפיתוי הזה.

גאולה כהן: הוא צריך להיחסם נגד צבא הגון, ולא נגד צבא נאצי.
אורי אבנרי: אני מקווה שהצבא שלנו הגון הוא. גם כאשר לחמו נגד צבא נאצי, כיבדו את חוקי המילחמה

ח"כ שזמית אלוני "דמוגוגיה"

ולקחו שבוים. החייל הוא אדם, ויש חוקי מילחמה ויש מוסרי מילחמה, שהתפתחו במשך מאות בשנים —
גאולה כהן: מחבל הוא חייל?
אורי אבנרי: במשך מאות בשנים —

גאולה כהן: אורי, תענה לי. מחבל הוא חייל? המשימה היתה ללכת להשמיד מחבלים, ולא להילחם בחיילים.
אורי אבנרי: אל תערבבי את נושאי הוויכוח.

גאולה כהן: תענה לי על השאלה. אתה הרי עונה ביושר, מחבל הוא חייל?
אורי אבנרי: האם איש אצל —
גאולה כהן: אני שואלת אותך.
אורי אבנרי: האם איש אצל, שבשנת 1938 הלך

והניח פצצה בשוק ביפו, היה חייל או לא? בוודאי שהיה. אנחנו חיילי האירגון הצבאי הלאומי, דרנקו פצצות בשוק נות הזאת?
גאולה כהן: אתה משווה את הדברים? לא עשינו מה שהם עושים. לא לחמנו נגד ילדים ותינוקות. זה שקר, שקר, שקר, לא אמת!

אורי אבנרי: חברת הכנסת גאולה, אינני יודע מתי הצטרפת לאירגון הצבאי הלאומי. בתקופה שאני הייתי חייל האירגון הצבאי הלאומי, דרנקו פצצות בשוק יפו, בשוק ירושלים ובשוק חיפה. הרגנו גברים, נשים וילדים.

גאולה כהן: תענה על השאלה.
היו"ר אברמוביץ: הוא לא חייב לענות לך.
אורי אבנרי: עניתי לך.
היו"ר אברמוביץ: אני קורא אותך לסדר.

אורי אבנרי: אין לה זכות דיבור. צריכים לתת לה את זכות הדיבור. אחרת אין לה אפשרות להשמיע דבר, רים, ללא לקרוא קריאות בנייה ארוכות.
 אספר סוד לכנסת. ב־1967 הגיעו אלי פרטים על מעי שים מסויימים, שראיתי בהם פושעי מילחמה. פניתי אז אל שני אנשים — אל הרמטכ"ל של צה"ל, יצחק רבין, ואל השר מנחם בגין. בבית הולד פניתי אל מנחם בגין, ואמרתי לו: אני מכיר את דעותיך, והן לא דעותי. אך אני מכיר אותך כאיש מוסרי. דע על כך שנעשית מעשים כאלה כיום. השר בגין פעל בנושא זה. אינני יודע אם זה היה תודות לרמטכ"ל או למנחם בגין, אבל המעשים הופסקו.

לגאולה כהן אין זכות דיבור, כי עדיין לא הכירו בכך שהיא ומשה שמיר מהווים סיעה. ואין לה כרגע שום מעמד בכנסת. פירוש הדבר, שאינה יכולה לדבר

בדיונים סיעתיים (שבהם מופיעים ח"כים בשם סיעות, ולא כיחידים).

מי הוא נאצי?

פני שנכתיים הוויכוח. היתה עוד תקריט. היא נגעה לח"כ שאני מנסה להימנע מכל מגע עימו, מפני שאני רואה בו את אחת התופעות המכתימות את הכנסת התשיעית: עיקבא נוף.

אחרון הנואמים היה אסף יגורי, שצריך היה להיות בריסמכא בעניין. מפני שגלקח בשבילי במילחמת יום-הכיפורים, ולא נרצח בשדה הקרב. יגורי נאם נאום מבול-בל לגמרי, כשמישפט אחד סותר את הבא אחריו. הוא טען בשם טוהר-הנשק, אך סיים בהשמצת יוזמתנו.

אסף יגורי: ...מעשה מחנה שלי הוא סכין בגב הרמטכ"ל.
אורי אבנרי: זוהי טיסמה נאצית.
עקיבא נוף: אתה הנאצי בכנסת!
מאיר וילנר: חברי הכנסת נוף אמר בכנסת, בק-

ריאת בנינים, לחבר הכנסת אבנרי: אתה הנאצי בכנסת, וכך נרשם בפרוטוקול. אני יודע שאם ניתן לסיגנון זה לעבור, הוא עלול להביא להתפתחות של פאשיזציה גם בכנסת. אני מבקש שחברי הכנסת נוף יחזרו בו מהדברים. **אורי אבנרי:** אני רואה קומפלימנט בכל קללה של חברי הכנסת נוף. אני מציע שהדברים יישארו בפרוטוקול, וידעו הכל מי האיש, מה רמתו ומה סיגנונו. **היו"ר מרון:** העניין יכול לעבור לוועדת הכנסת, אם אחד הצדדים ימצא לנכון.

(אחרי מילחמת העולם הראשונה טענו הנאצים, כי הצבא הגרמני כלל לא נוצח במילחמה, אלא שהיהודים "תקעו סכין" בגב הצבא המנצח. האגדה של "תקיעת הסכין בגב" הפכה אחת הסיסמאות העיקריות של התנועה הנאצית, במאבקה על השליטון, והביאה בסופו של דבר לרציחת עשרות מדינאים שתמכו בשלום.)

מניין של יהודים

השוואה לוויכוח סוער ומרגש זה. היו שאר ה"ר עניינים שנדונו באותו שבוע בכנסת פרוזאיים. אך הם היו חשובים כשלעצמם.

מבחינתנו, היה בשניים מהם עניין מיוחד — כי לגבי שניהם הסכמנו — מאיר פעיל ואני — שלא להסכים. היו לנו דיעות שונות, וסברנו שאין כל רע בכך שנשמיע אותן בפה מלא ונציג לכנסת דוגמה של חופשי-דיעות.

הנושא הראשון נגע ל"קורוס" — כלומר, להנהגת כלל החיוב "מניין חוקי" מינימלי לקיום הצבעות ב"כנסת.

הגשתי הצעה כזאת עוד ב־1965, ימים מעטים אחרי שנבחרתי לכנסת השישית. הצעת-החוק, שהוכנה אז על-ידי אמנון וזכרונ, קבעה כי אין לקיים דיון במליאת כנסת אלא בנוכחות 30 ח"כים, ואין לקיים לצבעה אלא בנוכחות 40 ח"כים.

ההצעה נדחתה. אך סיעת גח"ל (כיום הליכוד) נמנעה מהצבעה, ותוך הנמקת ההימנעות תמכה ברעיון. מאז תמך הליכוד ברעיון זה כמה פעמים — אך לא עשה דבר כדי שהעיקרון יתקבל.

עתה הועלה העניין עליידי אמנון רובינשטיין, בהצעה מעימלית. הוא הציע רק קורוס של 25 ח"כים להצבעות. תמכתי בהצעה בתוקף. למאיר פעיל היו ספקות, מפני שחשב שהדבר נותן אמצעי בידי הרוב לשבש את דיוני הכנסת. לדעתי אין סכנה כזאת, מפני שהציבור יקום נגד כל סיעה שתעז לשבש את עבודת הכנסת ולשתק את הפרלמנט.

בנואמי ציטטתי את דבריו של מנחם בגין בכנסת קודמות, כאשר תמך בהתלהבות בעיקרון הקורוס. **אורי אבנרי:** ...מה קרה לסייעת גח"ל, שהיא כיום סיעת הליכוד?

שמואל מולירדאנו: היא עלתה לשליטון.
סטף ורטהיימר: היא עסוקה ב"לחלק".

אורי אבנרי: משוה מצחיק קרה לה בדרך לשל"י השר מתבקש להחזירם.

...אדוני היושב-ראש, כלל לא יתכן נימוק הגיוני נגד קביעת מניין חוקי לדיוני מליאת הכנסת. הדת היהודית נהגינה את המניין החוקי. בדת היהודית יש קורוס. דולשים עשרה יהודים — משוטחה ממין זכר, דווקא — לשם קיום תפילה. נדמה לי שזוהי תורה מסיני, חוקה מן השמיים. הרעיון הזה של מניין חוקי מעוגן עמוק במסורת היהודית, ומזה מאות בשנים מקיימים יהודים את הרעיון הזה יום-יום.

תעלולי תמיר

ישא אחר, שבו היו שני ח"כי שלי" חלוקים בדי-תיהם, נגע להאונת-סתר. לכנסת הובאה לקריאה שניה ושלישית הצעה שאסרה האונת-סתר, אם שני בעלי-השיחה אינם יודעים שמאזינים להם. (מותר להקליט שיחה עם צד אחד מרשה זאת, בלי ידיעת השני.) נקבעו כללים שלפיהם מותר לשב"כ ולאמ"ן (שרות-הביטחון הכללי ואגף-המודיעין של צה"ל) להאזין בסתר לשיחות ברשות ראש-הממשלה או שרי-הביטחון, ולמישטרה מותר להאזין בפקודת שופט.

בסופו של דבר גידחו כל הסתייגויותינו, והחוק נתקבל (המשך בעמוד 48)